

Pedagogia social i educació social en temps de pandèmia. Una mirada iberoamericana

La pandèmia en què ens trobem ha fet créixer alguns dels problemes que s'han viscut en els diferents contextos i territoris, fonamentalment de tipus estructural i relacional. Amb tot, aquesta pandèmia està permetent reinventar-nos i recrear noves oportunitats per a empatitzar, respectar, comprendre, aprendre, sensibilitzar, conscienciar i, fonamentalment, “re-educar/nos”.

Som davant la possibilitat històrica més gran de comunicar-nos globalment, de repensar o de teixir noves ciutadanes. I en aquest procés ens preguntem: Sorgirà una nova humanitat, una nova casa comuna, sabent que els estats de felicitat, de benestar o de millora mai no són absoluts ni permanents, però sí que són possibles i tangibles com a creixement, com a camí educatiu? Podrem canalitzar millor les forces per cooperar? Tal com reconeixem en els fonaments de la pedagogia social, l'individu aïllat és una abstracció. Per això, és imprescindible enfortir l'educació, remeiada com a comú-unió, pel món”, com l'única possibilitat d'avançar.

Entre la fluïdesa i la indefinició d'allò possible, hi ha poques certeses; però potser en tenim algunes de les quals no volem desvincular-nos: un cop més, la complexitat del que és humà se'ns ha posat al davant per a la seva comprensió, intervenció i millora; i la pedagogia social i l'educació social en sortiran més enfortides com a disciplina i com a pràctica.

El patiment i els problemes, quan ens han estat aliens? Més que mai manifestem que els problemes mundials són col·lectius i no individuals, i que l'educació és social o no és educació. En la nostra contemporaneïtat, reconeixem, a més, que la pedagogia social és la tasca educativa, social i estatal. Els estats i les seves democràcies són més resilents quan la pedagogia social i l'educació social són més fortes i estan presents en les polítiques i en les accions de forma transversal i específica (especialment quan els serveis sanitaris, socials, culturals i educatius pateixen de manera desproporcionada; i l'esperança de persones, famílies i països es veu amenaçada i desprotegida, tan fèrriment).

Aquest és un dels primers monogràfics des de la perspectiva socioeducativa on es mostra l'afrontament de la covid-19 a la regió iberoamericana. Persones expertes d'Espanya, Brasil, Colòmbia, Uruguai i Mèxic treballen al voltant de les experiències, pràctiques, recerques, accions i innovacions de la pedagogia social i l'educació social durant el confinament i afrontament de la covid-19, així com des d'aquesta “nova normalitat” en què nedem o naufraguem. Tot, per part d'universitats i institucions rellevants de la comunitat iberoamericana.

Els temes desenvolupats en aquest monogràfic ens presenten els reptes que, com a comunitat científica, acadèmica, professional i social, tenim des de la nostra disciplina, professió i pràctica, així com les perspectives i abordatges des de la pandèmia amb poblacions o territoris amb especial incidència, com ara la pobresa, l'àmbit penitenciari o el col·lectiu de les persones adultes i gent gran. Igualment, es desenvolupen aspectes fonamentals de la intervenció comunitària o familiar. Per a això, la mediació virtual i tecnològica esdevé, també, imprescindible.

Desitgem que trobin interessant aquest monogràfic, però també que sigui un full de ruta en què orientar-nos com a comunitat global, disciplinar i professional.

Victoria Pérez-de-Guzmán
Universidad Pablo de Olavide de Sevilla (UPO)

Francisco José Del Pozo Serrano
Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED)